

(концепції, програмі активізації інвестиційної діяльності). Погодження інтересів різних ієрархічних рівнів і господарських суб'єктів різних форм власності також потребує розробки відповідного механізму регулювання і стимулювання інвестицій.

Таким чином, інвестиції – це матеріально-фінансова основа оновлення і накопичення основного капіталу, що визначає структуру економіки, темпи її зростання і рівень конкурентоспроможності на світовому ринку. Існує два граничних підходи стосовно держаного втручання в інвестиційний процес. У першому випадку держава через виконавчі органи влади бере на себе якомога більше функцій управління: забезпечує проектно-кошторисною документацією, матеріально-технічними ресурсами та обладнанням, фінансує проект та розподіляє прибутки від інвестицій тощо. За умов України це привабливо для держаного сектора економіки. У другому випадку для інших суб'єктів інвестування держава повинна надати максимальну свободу і впливати на інвестиційний процес через податкову, амортизаційну, кредитну політику, систему пільг і санкцій. В цілому ж без об'єднання зусиль центральних, регіональних, місцевих органів влади, державного й альтернативного секторів економіки, без розширення прав і можливостей регіонів, важко розраховувати на достатньо швидке подолання інвестиційного спаду в країні, на перехід економіки в стадію економічного зростання.

РОЛЬ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ

В. П. РЕШЕТИЛО, д-р. екон. наук, проф.

зав. кафедри економічної теорії

Г. С. КАТРУША, магістр

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Процеси ринкових реформ і структурних перетворень, які відбуваються в нашій державі, вимагають значних капітальних вкладень. Питання пошуку й залучення в її господарський комплекс фінансово-матеріальних ресурсів набувають особливої актуальності, внаслідок необхідності оновлення діючих виробничих потужностей та основних фондів на більшості промислових та сільськогосподарських підприємствах, вирішення завдань впровадження новітніх технологій, освоєння нових конкурентоспроможних видів продукції, нарощування потенціалу та створення нових робочих місць.

В сучасних умовах глобалізації все більше уваги приділяється руху капіталів, зокрема процесам інвестування, які відбуваються у формі прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Кожна країна прагне залучити прямі іноземні інвестиції в свою економіку, оскільки для країни-реципієнта - це створення

робочих місць, залучення новітніх технологій, підвищення життєвого рівня населення та можливість підвищення міжнародної конкурентоспроможності. Економіка України отримала статус ринкової, але нашу державу все ще відносять до групи країн з перехідною економікою для яких ППІ - це вихід із "зачарованого кола бідності", зменшення залежності від імпорту та можливість налагодження власного виробництва, збільшення можливостей експортування товарів вітчизняного виробництва, а загалом покращення стану платіжного балансу.

У системі світового господарства в наш час міжнародна торгівля та прямі іноземні інвестиції відіграють надзвичайно важливу роль. Темпи їх зростання значно перевищують темпи зростання світового ВВП, що характеризує усталеність тенденції поглиблення інтернаціоналізації. Також показники темпів зростання прямих іноземних інвестицій значно перевищують показники в торгівлі товарами та послугами, що зумовлено рядом факторів міжнародного економічного розвитку останніх десятиріч.

Україна на шляху до входження у світове господарство робить лише перші кроки, але існує ряд об'єктивних причин, які цьому перешкоджають. Однією з таких причин є низький рівень іноземного інвестування в українську економіку. А успішний розвиток економіки України значною мірою залежить від залучення іноземних інвестицій, найефективнішим джерелом зовнішнього фінансування якого є прямі іноземні інвестиції.

В Україну надзвичайно повільно надходять прямі іноземні інвестиції, їх сучасний обсяг аж ніяк не відповідає ні потребам вітчизняної економіки, ні потенціалу іноземних інвесторів. Звичайно, економіка України може виходити з кризового стану і структурно перебудовуватись за рахунок власних резервів, але за оцінкою деяких спеціалістів термін такого виходу може становити близько двадцяти років. Було б нерозважливо не враховувати багатий світовий досвід і не використовувати прямі іноземні інвестиції для підтримки життєво важливих господарських структур.

Україна потенційно може бути однією з провідних країн по залученню іноземних інвестицій. Цьому сприяє її величезний внутрішній ринок, порівняно кваліфікована і водночас дешева робоча сила, значний науково-технічний потенціал, великі природні ресурси та наявність інфраструктури, хоч і не надто розвиненої. Проте притоку в інвестиційну сферу іноземного та приватного національного капіталу перешкоджають політична нестабільність, недосконалість законодавства, нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, недостатнє інформаційне забезпечення, корупція. Важлива умова, необхідна для приватних капіталовкладень (як іноземних, так і вітчизняних), - постійний та загальновідомий набір норм та правил, сформульованих таким чином, щоб потенційні інвестори могли розуміти та передбачати, що ці правила будуть застосовуватись до їх діяльності. В Україні ж, яка перебуває в стані безперервного реформування влади, правовий режим непостійний. На різних рівнях влади діють закони та правила, що часто суперечать один одному. Додатковим джерелом

нестабільності є надання законам та інструкціям зворотної сили. Така практика серйозно турбує іноземних інвесторів, особливо коли законодавство зачіпає вже існуючі капіталовкладення.

Згідно з діючими нині нормативно-правовими актами всім інвесторам без винятку надано рівні права, незалежно від того, який сектор економіки вони інвестують, який розмір цих інвестицій, яке їх походження, чи є вони внутрішніми чи закордонними. Такий підхід, можливо, і є нормальним у разі, якщо країна вже досягла достатньо високого рівня економічної стабільності. Але він не виправдовує себе у випадку з нашою державою. Законодавство України, на жаль, не надає будь-яких стимулів для інвестування у ключові галузі економіки. Що більш важливим та необхідним є фінансово-матеріальні надходження для держави, то привабливішими мають бути умови для потенційних інвесторів, особливо це стосується перехідного етапу економіки. Тому селективну інвестиційну роботу потрібно проводити так, щоб першочергова увага була до тих інвесторів, які насамперед спрямовані на виробництво товарів, що заміщають імпорт, а також орієнтовані на експорт. У зв'язку з цим назріла нагальна потреба у врегулюванні цього питання законом, яким буде передбачено надання пільг окремим суб'єктам підприємництва під конкретні проекти відповідно до державних програм економіки та соціальної сфери, що, у свою чергу, стане додатковим правовим важелем впливу на інвестора в плані спрямування його у ті важливі для України галузі, куди він поки що не йде. Особливого значення це питання набуває в даний час, коли країна вже пройшла етап масової приватизації і вступила в період роздержавлення великих компаній.

Істотною перешкодою на шляху до залучення та ефективного використання іноземних інвестицій є недосконала інфраструктура. Недостатня кількість відповідних експертів, аудиторів, консультантів стримує збільшення надходжень закордонного капіталу.

ГРАНТОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ

В. В. СМАЧИЛО, канд. екон. наук, доц.,

проф. кафедри економіки

О. М. КОЛМАКОВА, канд. екон. наук, доц.,

доц. кафедри економіки

В. Ю. ХАЛІНА, канд. екон. наук,

доц. кафедри економіки

Харківський національний університет будівництва та архітектури,

м. Харків

Євроінтеграційний вектор розвитку економіки України вимагає перегляду принципів господарювання на всіх його рівнях, що диктує потребу у розбудові соціальноорієнтованої економіки. Відповідно, більшість джерел